

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична соціологія

Галузь знань

01 «Соціальні і поведінкові науки»

052 «Політологія. Національна безпека»

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 2 від 29 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політична соціологія
Викладач (-і)	Доцяк Ігор Іванович
Контактний телефон викладача	050 433 34 32
Е-mail викладача	i_docyak@ukr.net ; ihor.dotsiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Вівторок 15.00 – 17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
«Політична соціологія» є нормативною дисципліною, що входить до ОП «Політологія. Національна безпека» і вивчається на другому курсі протягом III семестру. Політична соціологія володіє широкими можливостями щодо аналізу, інтерпретації й пояснення політичних явищ і процесів. В умовах трансформації українського суспільства наукові підходи й висновки політичної соціології мають не тільки теоретичне але і прикладне значення, активно використовуються у повсякденній політичній практиці. Тому без глибокого знання політичної соціології неможливо забезпечувати професійну підготовку кваліфікованих політологів.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни «Політична соціологія» є дати студентам знання зі сфери політичної соціології, що поділений на три рівні: - методологічні основи політичної соціології; - проблемна парадигма політичної соціології; - прикладний інструментарій політичної соціології і його застосування для аналізу емпіричного матеріалу Основними завданнями вивчення дисципліни “ Політична соціологія” є: • ознайомити студентів з теорією та методологією політичної соціології; • проаналізувати основні етапи становлення політичної соціології; • охарактеризувати основні поняття та категорії політичної соціології; • ознайомити із сучасними концепціями у політичній соціології; • показати сутність суспільства і держави з політико-соціологічної точки зору, пояснити особливості екстраполяції соціальної нерівності на політичний простір та роль політичної культури; • охарактеризувати особливості виникнення, формування і функціонування у політиці еліти і маси як соціальних суб’єктів.	
4. Програмні компетентності	
ІК Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосовуванням теорій та методів політичної науки. Загальні компетентності: ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). Спеціальні компетентності: СК02 Здатність застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	

СК03 Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти володітимуть наступними компетентностями:

РН-7 Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення

РН-9 Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки

РН-11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності

РН-14 Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	90

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	052 політологія	II	Н

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	прак. заняття	сам. роб.
Тема 1 Політична соціологія як наука і навчальна дисципліна.	2	2	6
Тема 2. Історичні траєкторії розвитку політичної соціології.	2	4	10
Тема 3 Соціальна стратифікація та політика.	2	2	6
Тема 4. Політична соціалізація		2	8
Тема 5.. Соціологія політичної влади	2	2	8
Тема 6. Соціологія політичної культури	2	2	6
Тема 7. Соціологія політичної участі		2	6
Тема 8. Соціальні підвалини політичного екстремізму та радикалізму	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмових робіт	1.Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2.Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання; 3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими; 4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки; 4.Вміння робити висновки з розглянутих питань; 5.Вміння аналізувати джерела.			
Семінарські заняття	Загальні критерії оцінювання: “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й			

	невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами
Самостійна робота та індивідуальне завдання	Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю. Індивідуальне завдання – написання есе на запропоновану тему
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установленний термін та отримав менше 25 за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – іспит : Письмова робота (в білеті по 4 питання, з яких 1-3 (теоретичні) оцінюються максимально по 15 балів, четверте (тестове) – 5 балів. Загальна кількість – 50 балів . Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за поточний та підсумковий види контролю.

8. Політика навчальної дисципліни

Студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів,

котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

9. Рекомендована література

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Клаус фон Байме Пер. З нім. М.Култаєвої та М.Бойченка. Київ: Стилос, 2008. 396 с
2. Головатий М. Ф.Соціологія політики: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2003. 504 с.
3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018.-250 с.
4. Доцяк І.І. Політична соціологія: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 052 «Політологія», «Політологія. Національна безпека». Видання друге, доповнене. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. 33 с.
5. Доцяк І.І. Соціальна стратифікація та політична нерівність: український контекст //Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональні виміри. Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. ІваноФранківськ, 23-24 травня 2019 р.). Івано-Франківськ, 2019. С. 165-172.
6. Короткий оксфордський політологічний словник / Пер. з англ.; За ред.І. Макліна, А.Макмілана. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. 620 с.
7. Основи політичної соціології : навчальний посібник для студентів соціогуманітарних спеціальностей / М. А. Безносів, Т. М. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 252.
8. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навчальний посібник ; за заг. ред. В. І. Бортнікова. 2-ге вид., випр. та доп. Суми : Університетська книга. 2023.646 с.
9. Паніото В., Харченко Н. Методи опитування: Підручник. К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.
10. Полтораки В. А. Політична стратифікація сучасного демократичного суспільства та соціально-політичні групи / В. А. Полтораки // Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. 2013. Т. 18, Вип. 2(18). С. 131-140.
11. Соціологія політики: енциклопедичний словник / [авт.-упоряд. В. А. Полтораки, О. В. Петров, А. В. Толстоухов]. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2009. 442 с.
12. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій. Л. : ЛНУ імені І.Франка, 2015. 543 с.
13. O'cass, Aron (2002) Political Advertising Believability and Information Source Value during Elections /Journal of Advertising. – 2002. – 31:1. – Р. 63-74. – Режим доступу: DOI: 10.1080/00913367.2002.10673661

14. Merritt, Sharyne (1984). Negative Political Advertising: Some Empirical Findings / Journal of Advertising. – 1984. – 13:3. – Р. 27-38. – Режим доступу: DOI: 10.1080/00913367.1984.10672899

Викладач _____ Ігор ДОЦЯК